

Westerbork, augustus 1942

De twaalfjarige Gabrian Sijbrands sloot samen met zijn vader, moeder en broertje achteraan in de rij naar de gereedstaande trein. Na ruim drie maanden gevangenschap in doorgangskamp Westerbork werd de Joodse familie Sijbrands, samen met vele andere families, op transport gezet naar het vernietigingskamp Auschwitz in Polen. In de ogen van de mensen in de rij was de angst af te lezen. Niemand beseftte wat voor onheil hen boven het hoofd hing. Dat kon ook niet, want er was nauwelijks iets over bekend. ‘Een werkkamp in Duitsland,’ werd er onderling gezegd. Geen van allen wist dat zeker en iedereen hoopte dat ze gauw op de plek van bestemming zouden zijn.

Gabrian liet geen moment de hand van zijn vader los. Zijn twee jaar jongere broer Jordan huilde onafgebroken nadat hij had gezien hoe zijn moeder hard werd geslagen door een Duitse soldaat. Er werd geschreeuwd dat iedereen moest opschieten. In de overvolle wagons stonk het vreselijk. Door de grote onzekerheid over hun lot, lieten velen van hen de ontlasting de vrije loop.

Gabrian stond stijf tegen het been van zijn vader aangedrukt. Hij was nog nooit zo bang geweest. Ook niet bij hun arrestatie in Den Haag, waar zwaarbewapende soldaten hun huis binnenstormden. ‘Wees maar niet bang,’ had zijn vader toen gezegd om hem gerust te stellen. ‘Het komt wel goed.’

Gabrian was oud en wijs genoeg om te beseffen dat zijn vader ook niet wist wat hen te wachten stond; de onzekerheid was in zijn ogen te zien geweest.

Gedurende de reis naar Auschwitz kwamen er veel gevangenen door verdrukking om het leven, hun lichamen hingen slap tegen de anderen aan. Vooral ouderen hadden niet de kracht om uren achtereen te blijven staan. Daar hielden de Duitsers geen rekening mee. De trein denderde op volle snelheid door en werd alleen gestopt om de doden naar buiten te slepen. Hartverscheurend was het, hoe familieleden hun dierbaren bij zich probeerden te houden. Hoe heviger ze zich verzetten, hoe meer geweld er door de Duitsers werd gebruikt.

Door het overlijden van lotgenoten kwam er meer ruimte vrij in de wagons, waardoor de allerzwaksten op hun hurken konden zakken. Daarbij moesten ze goed opletten om niet vertrappt te worden.